

Göntér Endre - diplomirani slikar

Rojen 19. 2. 1949 v Dobrovniku. Študiral je na Pedagoški akademiji v Mariboru, kjer je diplomiral na oddelku za likovni pouk pri prof. Ludviku Pandurju in Maksu Kavčiču. Leta 1987 je bil sprejet v ZDSLU, od leta 1992 je član Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije.

Slikar Endre Göntér iz Murske Sobote nas vabi na fantastično potovanje skozi čas. Napoti nas v davno preteklost, v svet, nikoli viden od človeka, ki pa se je vendarle pogubil zaradi človeka. Sprejmimo njegovo povabilo in se mu pridružimo pri odkrivanju zaprtega sveta njegovih slik. Odštevanje...start! Časovni stroj je v teku. Za nami se zapro vrata razstavnega prostora, hrup zunanjega sveta postaja čedalje bolj zamolkel, nemirno, z napetostmi polno vibriranje iztekajočega se 20. stoletja počasi izginja. Potovanje traja zelo dolgo, saj zajema več tisočletij, pa se nam kljub temu zdi, da se odvija v hipu. In že smo prispeli. Noge se nam ugrezajo v usedajoča močvirna tla, voda okrog nas se poigrava s svojimi naborki, puhteča se para zastira naš vidljivost. Ko se podobe zaprtega sveta razjasnijo, zaslišimo šuhotanje peruti in od tu in tam švignejo mimo nas neznane rožnate ptice. Nato se pojavijo zlate ribice in plavajo dalje v rahlo zvalovanem jezeru. Hiteč za njimi se potapljamo v nepredstavljivo čisto vodo, in ko se zopet pojavimo na površju, se za hip zazremo v dvigajoče se gore okrog nas in stopimo med drevesa gozda... Pesniške slike bi se lahko nizale še naprej. Vsako izmed teh slikarskih platen je pravzaprav pesnitev zase; okno, ki se odpira v izgubljeni raj, v zlati vek naše Zemlje, katere preteklost se je pri umetniku zliila v toliko zeleno, sestavljeno celoto. Göntér se ne ukvarja s svojo podobo. Ne zanima ga, ne izreka sodbe o njej, ne pokaže svojih strahov in zaskrbljenosti. Pusti jo v nemar, kar tako z vsem njenih bliščem in sencami, z razcvetom in bedo, s človekovimi pravicami in brutalnostjo, z digitalnostjo in analfabetizmom, z neomejenimi možnostmi in z razkrinkanimi lažmi, z neoavantgardizmom in postmodernizmom skupaj. Morebiti pa le izreka sodbo o njej? Nemara pa se umika prav pred temi neverjetnimi kontrasti, pred nemočjo umetnika, pred strahom neslišane glasu vpijočega v puščavi v svoj častno ustvarjeni svet? Ni prav ta osamitev najbolj neizprosna kritika? Ali se mu mogoče zdi, da za njegovo dobo, okolje in družbo ni več rešitve? Morda...morda? Zdi se, da je tako. Umetnik ne izreka kritike, ker se mu zdi nesmiselno bojevati se z mlino na veter in se raje umakne v svoj svet ter si izbere pot, kot so jo nekoč izbrali tudi nadrealisti za umik iz naše dobe. Za njegov slikarski svet je najbolj značilno, da v njem človek ne igra nobene vloge. Človek v tem svetu nima nobene vloge. Človek v tem svetu ni prisoten – saj vidimo ga ne – in tako nima možnosti, da bi ga uničil, saj po preprosti interpretaciji Murphyjevega zakona velja, da to kar človek lahko uniči, navadno tudi uniči. Toda pri Göntérju se uveljavlja več kot tisočletno spoznanje: naš svet je najboljši svet teh možnih svetov; le s človekom, ki ga dominira, so zelo velike težave, če ga odstranimo iz sveta, se bo vse popravilo. Sonce bo sijalo prav tako kot nekoč, pomlad bo znova pomlad in poletje bo poletje, ptice bodo rožnate, ribe pa zlate barve in lokvanj bo spet zacvetel v vsem svojem sijaju. Umetnik pa se vendarle ne more iztrgati iz 20. stoletja. Ta svet na prelomu stoletja mu je neizbrisano vtisnil svoj pečat. Pred nas sicer pričara idilični, lirični svet, toda njegovo videnje, njegov svet oblik, poteze njegovega čopiča so zgolj nosilci, ne pa odraz lirčnosti. Svoje, z močjo nabite slike oblikuje z vehementnimi gibi, "gestami" in jih zapolnjuje z intenzivnimi barvami. Pri srcu so mu zlasti kontrasti. Poenostavlja, abstrahira, pri tem pa pogosto ustvarja strukture z barvnimi zaplatami in prav na tem temelji s slutnjami polno razpoloženje njegovih umetnin, ki navkljub izbrani temi in načinu slikarske upodobitve dajejo možnost za različne razlage. Z lirčnostjo prepredene geste omogočajo združljivost dveh skrajnostnih pojavnih oblik moderne umetnosti in ti – v končni podobi razrešeni – nasprotji se zlijeta v eno, ki za neposredno zaznavno ravnino da slutiti še neko globljo vsebinsko ravnino. To je

namreč ravnina, na kateri se umetnik poskuša odtrgati od svoje dobe, pri tem pa ne od nje ne more odtrgati. Celo v duši stkan in zamišljen raj opazuje skozi očala naše dobe in si ga ne more drugače zamišljati, kot si ga je ustvaril s svojim "okuženim" miselnim svetom. Drugače rečeno, vsaka doba – tudi naša – ima svoje pomembne probleme, ki jih je treba odpraviti, zato je prizorišče njegovih hrepenenj tam, kjer jih ni, toda zunaj tega je vse podobno temu tu in zdaj. Po Göntérju je največji problem iztekajočega se 20. stoletja človek sam, zato ga poskuša iz svojega imaginarnega sveta, toda pri tem ja paradoksalno prav to, da je svet ustvarjen prav od takega današnjega človeka. Logični krog se zaključuje. Svet brez človeka lahko ustvari samo Bog, mi ga tako rekoč ne moremo ustvarit, obstoječega si lahko predstavljamo zgolj kot projekcijo v nasprotno smer (tja?), še več, kot da se nas ne tiče. Če pa je tako, moramo vendarle izhajati iz lastne realnosti, saj človek ni nekak dejavnik, ki se lahko odpravi, ampak je "glavni akter" na odru sveta. Umetnik, četudi implicitno, torej sugerira, da navkljub vsemu ravno človeka potrebno nekako spremeniti, da bi ta svet, ki nas obdaja in (še vedno) sprejema, znova postal naš cilj naših želja, ker bi bil njega bistveno drugačen.

dr. László Kostály

NAGRADE

- 1990 - Odkupna nagrada na II. Ex temporu, Ljutomer
- 1992 - Odkupna nagrada na IV. Ex temporu, Ljutomer
- 1993 - Odkupna nagrada na V. Ex temporu, Ljutomer
- 1997 - Grand prix IX. Ex tempora, Ljutomer

SAMOSTOJNE RAZSTAVE

- 1985 - Murska Sobota, Klub mladih
- 1986 - Radenci, Likovni salon
- 1987 - Ljubljana, Hotel Slon
- 1988 - Murska Sobota, Razstavišče LB Pomurske banke
- 1989 - Murska Sobota, Razstavišče Gozdnega in lesnega gospodarstva Rogašovci, LIV Postojna

SKUPINSKE RAZSTAVE

- 1973 - Murska Sobota, Razstavni paviljon arh. Novaka
- 1975 - Murska Sobota, Klub mladih
- 1975 - Lendava, Galerija Lendava
- 1976 - Beltinci, Ljudska knjižnica
- 1977 - Murska Sobota, Razstavni paviljon arh. Novaka, Grupa 676
- 1977 - Beltinci, Ljudska knjižnica, Grupa 676
- 1978 - Murska Sobota, Razstavni paviljon arh. Novaka, Grupa 676
- 1978 - Radenci, Razstavni salon Radin, Grupa 676
- 1979 - Paračín, Razstavišče mestnega gledališča v Paračínu
- 1980 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota
- 1981 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, Grupa 676
- 1983 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, Grupa 676
- 1984 - Maribor, Razstavišče Sinagoga, Grupa 676
- 1987 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, Grupa 676

- 1990 - Maribor, Salon Rotovž, razstava DLUM
- 1991 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, 2. Medregionalna razstava
- 1991 - Celje, Likovni salon, prenos razstave
- 1991 - Kranj, Gorenjski muzej, prenos razstave
- 1991 - Ajdovščina, Pilonova galerija, prenos razstave
- 1991 - Novo mesto, Dolenjski muzej, prenos razstave
- 1991 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, likovni umetniki Pomurja
- 1992 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, 1. Razstava del članov DLUPP
- 1992 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, prodajna razstava podarjenih za nove
- 1992 - orgle v ž. c. sv. Nikolaja v Murski Soboti
- 1992 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, razstava 19. mednarodne slikarske kolonije Lendava
- 1993 - Ljubljana, prostori predstavništva MURE, razstava del članov DLUPP
- 1993 - Radenci, Galerija Radenske, razstava del članov DLUPP
- 1994 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, 2. Razstava del članov DLUPP
- 1994 - Ljubljana, Galerija ZDSLU, Cekinov grad, prenos razstave
- 1994 - Maribor, Galerija DLUM, prenos razstave
- 1994 - Čakovec, Centar za kulturo, prenos razstave
- 1994 - Đurđevac, galerija Stari grad, Vode u umjetnosti
- 1995 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, 3. Razstava del članov DLUPP
- 1995 - Monošter, razstavišče v gledališki dvorani, prenos razstave
- 1995 - Ljutomer, Galerija Ante Trstenjak, prenos razstave
- 1995 - Ljubljana, razstavni prostor MURE, prenos razstave
- 1995 - Szombathely, Kulturni center, prenos razstave
- 1995 - Szombathely, Szombathely Képtár, PANNONIA 95
- 1996 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, PANNONIA 95, prenos razstave
- 1996 - Čakovec, Muzej Me imurja PANNONIA 95, prenos razstave
- 1996 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, 4. razstava članov DLUPP
- 1996 - Neumarkt an der Raab, Dorfgalerie, prenos razstave
- 1997 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, 5. razstava članov DLUPP
- 1997 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, dobrodelna prodajna razstava sodobnih slovenskih umetnikov
- 1997 - Rimavska Sobota, Mestna galerija, 5. razstava članov DLUPP, prenos razstave
- 1997 - Bratislava, Galerija Poljskega inštituta, 5. razstava članov DLUPP
- 1998 - Murska Sobota, Galerija Murska Sobota, Razstava 25. Mednarodne likovne kolonije Lendava, prenos razstave

